

Шпиталь: роман

Олексій Волков

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

© Видавництво «Богдан». Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

Розділ I

Дощ періщив так, наче сам Господь Бог намірився влаштувати другий потоп навколо монастиря. У непроглядній темряві біля високих стін захропіли коні. Вершник у білому плащі з хрестом загупав у ворота залізною рукавицею.

— Хто там серед ночі?

— Відчиняй ворота і буди абата! — загорлав лицар.

— Хто його питає?

— Гійом де Шалон. Рухайтесь, дармоїди!

Зарипіли ворота, і віз, укритий попоною, заїхав у двір. Троє вершників, які його супроводжували, припинали коней. Затуляючись накидкою від негоди, підійшов абат де Бріссе.

— Де Шалон?! Хвала Господу! Кому дякувати за втіху бачити тебе у такий пізній час?

— Тихіше, святий отче, — похмуро мовив лицар, витираючи мокре чоло. — Втішатися будемо, коли нас разом із тобою повісять на цих стінах. Таке не за горами. Накажи відчинити вхід до підземелля.

Двоє ченців розпрягали віз, а лицар з абатом, ставши осторонь, говорили напівголосу.

— Біда спіткала орден та усіх наших братів. Три дні вже як замок Тампль взяло королівське військо. Магістра спалили на вогнищі. Храмівники сотнями гинули на його стінах...

— Чому ж відважний де Шалон не помер з усіма? — запитав абат. — Хіба його честь вже не з ним?

— Ні, Бріссе. Ще зі мною. І не лише вона, як бачиш. Померти ми з тобою ще встигнемо. Повір, нас не мине. Але зараз у мене інша місія.

Віз поволі закотили у хід під будівлю, і масивні широчезні двері зачинилися. Воїни розсідлували коней. Двоє ченців, схиляючи

голови, підійшли до абата.

— Святий отче, ми зробили усе так, як наказали ці люди.

— Господь не залишить вас, діти мої.

Кинджал у руці де Шалона з'явився миттєво, й останні слова священника ще лунали у кам'яних стінах, коли бідолахи вже корчилися на камінні у передсмертних муках. Долоні абата злякано затуляли обличчя.

— Магістр мертвий, — мовив лицар, ховаючи зброю. — І тепер ви залишитесь єдиним свідком та охоронцем цієї таємниці.

— А ви? А ваші люди? — тамуючи жах, вигукнув абат.

— Мої люди... вважайте, їх уже нема. Справи ордена — понад усе. А сам я... Навіть якщо мене сплять на вогнищі або простромлять мечем, перетворюся на тінь, яка завжди стоятиме над вами, охороняючи від спокуси вчинити неправильно. Накажіть вашим братам запалити вогонь, накрити стіл і подати вина. Я падаю з ніг...

— Я вас питаю, коли припиниться це ошизіння? Зрозуміло, у Нижньому Роздолі воно не скінчиться ніколи. Але у стінах цієї установи я покладу йому край. Ні, ви взагалі нормальні люди? Не розумієте, для чого ходять на роботу? Мені що — починати обіцяні репресії? Аби ви нарешті зрозуміли, що й до чого?

Подвійні, оббиті коричневим дермантином ще радянські двері з табличкою

Костогриз Григорій Віталійович Головний лікар

не могли заглушити розмови на високих тонах, що відбувалася за ними. Хижняк, приземкуватий молодий лікар у халаті поверх зеленої піжами, мирнолюбно скривився, промовляючи:

— Григорію Віталійовичу, в нас начебто усе на роботі гаразд. Навіщо ви так? І лікувальний процес, і...

— Справді, — підтримав інший — Цекало, — свої обов'язки виконуємо.

— Ви мене не зліть, хлопці! Лікувальний процес... Урветься терпець, і я вам покажу, гаразд чи ні. І повірте, зумію знайти такі недоробки, що відразу заяви писатимете. І Гайда ваш не допоможе. Будь-який ідіотизм повинен мати межі! Скоро наші дорогі чиновники доведуть медичну реформу до логічного завершення, і без моєї допомоги підете під три чорти! Підете, і я з вами! То навіщо прискорювати? Працюйте, поки є можливість. А ви шукаєте на свою задницю...

Обоє мовчки переглянулися.

— Інно Сергіївно, це наше останнє їм попередження. Молоді люди, я вас більше не затримую.

Подвійні двері спрацювали справно, й учорашні інтерни опинилися в коридорі. Звівшись на ноги, Костогриз перейшовся кабінетом од стіни до стіни.

— І що ми робитимемо, Інно Сергіївно?

— Григорію Віталійовичу, давайте не рубати отак з розгону. Молодість... Загалом вони ж непогані хлопці.

— Що? — не зрозумів той. — Які ще хлопці?

— Як... — розгубилася Полянська, — щойно ж вийшли... Кажу — обтешуться, зрозуміють, що до чого. Серйозність з'явиться.

— Інно Сергіївно! — розізлився головний. — Я вам про Івана, а ви мені про Петра! Та грім із ними, з хлопцями! З вікнами що робитимемо?

Підійшовши до вікна, Костогриз красномовно постукав у скло.

— А... з вікнами? — Полянська взялася за голову.

Три стіни просторого кабінету головного лікаря були геть чисто зайняті широчезними вікнами, які дивилися на три боки, і лише четверта, глуха, мала посередині двері, в яких і зникли невдахи.

— А чим ви думали? Про цих двох я вже й забув. Хоча, можливо, вони угроблять лікарню швидше, ніж усі ті «шанувальники вікон». Я чесно скажу — не уявляю, як тепер викручуватися. Проблема вийшла за межі району. На нашому рівні вже нічого не вирішиш. Післязавтра приїдуть обласна прокуратура та фінвідділ. Хабар дати? Кому, як? Через кого? Усе це тягтиметься тиждень. Ходитимуть і нудітимуть. Я збожеволю. От Гайда, от діяч... Треба ж було...

— А що, як через «наших» спробувати? — запропонувала Полянська. — «Мій» хоч і дебіл повний, а з прокурором районним часом горілку п'є. Нехай наш із приїжджим зустрінесться. Може, дійдуть згоди. Ну, розкошелимось. А що робити? Інакше пришиють корупцію.

— Не знаю. Надто багато їх, — похитав головою Костогриз. — Із усіма не домовишся. Зробили так навмисне, щоб закопати нас. Не зібрались оті «круки» отак спонтанно. Дивись, яка компанія поважна. Хтось закерував, не інакше.

— Може, Рябокін? — припустила заступниця.

— Рябокін про вікна уже пів року писав, — не згодився головний. — І ніхто особливо не слухав. А тут усі разом... Солідна рука покерувала.

— А давайте, — запропонувала Полянська, — тупо так наполягатимемо, що ставили нам вікна у грудні. Інженер, я, ви... усіх лікарів попередимо. У нашому суцільному бардакові важко остаточно кінці вивести. Походять, попитають... Гляди, і набридне їм. Головне, щоб усі на своєму до кінця стояли. Все-таки, у нас нормальні люди, повинні зрозуміти.

— Двоє особливо нормальних щойно за двері вийшли... — інтонації керівника стали похмурими — далі нікуди.

— Ну, Григорію Віталійовичу, вистачить уже вам. Давайте про вікна. Я відчуваю, що спрацює.

— Сумніваюся... — важко промовив головний, усідаючись на місце.

— Не варто було, — знизав плечима Цекало. — Як відчував.

— Не нуди, за кілька тижнів заспокоїться, — відповів Хижняк.

— Чорта лисого. От якби якісь інші проблеми, збоку, серйозніші, тоді, може, б забув.

— Сплюнь! — обурився Хижняк. — Яких тобі ще серйозніших? Скоро все узагалі накриється. Накаркаєш. Писатимеш дебільні папери на дільниці й болото міситимеш...

Якщо товстелезні двері приймальної таких, як вони, випльовували з розгону, то цю постать випустили ніжно, наче ковзнувши по ній усією поверхнею. Підбори двічі цокнули по плитці, шугонувши Хижняка і застопоривши на місці його колегу. Коли Полянська наблизилася, здалося, що хитнутися може геть усе, навіть оці стародавні стіни, тільки не її постать.

— А для вас, Ігорє Миколайовичу, репресії мали би початися негайно, якби я згадала про квартальний звіт із амбулаторної хірургії не просто зі стелі, а ще й погано переписаний. Ви хоч розумієте це?

У цій тираді не відчувалося жодних ворожих інтонацій. Голос лився музикою, схожою на етюд, що його виконує байдужий музикант на дорогому інструменті.

— Хто ж вам заважав? — густо почервонівши, здивувався той.

— Як ви зі мною говорите? — перехопило подих у неї. — Ви хоча б мали якесь поняття про субординацію, не кажучи вже про сумління та повагу до мене. Я надто багато вам пробачаю. От чомусь не можу просто за інструкцією! Та колись і мені набридне.

— Хіба ж я просив про це? — стояв на своєму Ігор.

— Ні, ви гляньте... Припиніть злити мене і ще раз подумайте про вашу поведінку. Я чомусь завжди вважала вас порядною людиною.

Він лише похитав головою, проводячи поглядом її постать, чітко окреслену на тлі вікна. Губи хлопця ворухилися самі.

— Ось чого-чого, а поваги до вас у мене справді нема... Інно Сергієвно...

Завідувач хірургічного відділення Гайда, невисокий повний чоловік у по-старому накрохмаленому ковпакові, зате модній, розмальованій рекламами фармацевтичної фірми, операційній піжамі, щойно повернувся з перев'язувальної, де вводив ліки у суглоб хворій. У двері постукали відразу, і на порозі постав молодий худенький чоловік у міліцейській формі зі шкіряною течкою.

— Добрий день, Миколо Петровичу, — дещо знічено привітався відвідувач, простягаючи свої документи. — Лейтенант Жешко.

— Присідайте, пане лейтенанте Жешко, — запросив завідувач. — Прізвища б вашого, звичайно, не згадав, а от апендицит пам'ятаю. Сантиметрів дванадцять мав, витриманий у кращих наших традиціях.

— Ого... — здивувався міліціант. — Пам'ять у вас...

— Усіх своїх хворих пам'ятаю, за всі роки, — приречено махнув рукою Гайда. — Іноді здається, від цього з'їхати з глузду можна. Але досі, уявіть, у тверезому розумі. Все-таки пам'яті більше приємної.

— Сьогодні, на жаль, навпаки, — зітхнув лейтенант, дістаючи аркушик паперу. — От, прислали мене. Скарга на вас написана. Ось перелік питань, на які ви повинні відповісти. А ось...

— Чекай— чекай... — скривився завідувач. — Від кого скарга? Огур? Вони що — з розуму посходили?

— Помер у вас такий хворий?

— Помер, — згодився Гайда. — Але помер «правильно». Не було у нього шансів вижити. Надто серйозне ускладнення. Двічі обласні консультанти приїздили до нього, участь в операції брали. І

родичі жодних претензій не мали, розуміли усе.

— Ну, не знаю... — розвів руками лейтенант. — Мені сказали віднести й віддати. Такий самий запит до судмедексперта в область скерувати і ще купа різного паперу.

— Почекайте, може хтось щось плутає? — ніяк не міг повірити завідувач. — Це справді Огур? Дмитро Огур?

— Так, помер за тиждень після ножового поранення, отриманого від племінника. У вашому відділенні помер.

— Чорти... я не маю їхнього номера, — перекидав усе на столі Гайда. — На історії хвороби був номер записаний, а її судмедексперт забрав. Зателефонував би до них і спитав, що за дурня. Вони ж його мертвого забирали, то дякували, що ми до останнього врятувати намагались. А тепер скарга? Як так?

Схопивши принесений аркушик, завідувач почав читати.

— Так... скарга подана учора... Виходить, майже за тиждень після смерті. Вже коли поховали... Що це означає? Як?! Злочинна недбалість? Не надавали допомоги у потрібному обсязі? Упродовж усього дня не заходили до палати?! Що вона, «поїхала» з горя?

— Не знаю, — розвів руками лейтенант. — Не знаю. Підпишіть, Миколо Прокоповичу, і я піду. А слідчий просив, щоб на післязавтра усе було готове.

— Це завал... — не міг заспокоїтися Гайда, беручи ручку. — Стоп... А оце як розуміти? Ну, то вже не дурна баба зі села писала. Ось... «відкрито кримінальне провадження за фактом неналежного надання допомоги»...

— Ну, справді відкрито, — розгубився молодий міліціант. — Якщо є скарга, то відразу відкриваємо. Такий закон. Того й до вас із цим папером прислали.

— А я оцей папір відксерю, і нехай у мене лежить про всяк випадок. А підписувати його не буду.

— Чому? — не зрозумів той.

— А де ви бачите факт неналежного надання допомоги? Є скарга, ви збираєтеся цей випадок розслідувати. От коли доведете, що справді не надавали, тоді це буде факт. А поки що — лише невдале припущення.

— Так... а як же... — зовсім розгубився лейтенант. — Це звичайна форма... усім за такою...

— Ще раз повторюю, юначе, — розізлився Гайда. — Факт — це те, що вже доведено. Те, що не викликає сумніву. Факт смерті Огура є. А от факту неналежного надання допомоги поки що нема.

— То як тепер, іти назад і переписувати, а потім знову до вас? Через оте слово?

— А ви як думали? Якщо ваше керівництво не знає української мови, можу лише пошкодувати ваші ноги, — похмуро мовив Гайда, замислюючись про своє.

Відро зі штукатурним розчином стояло близько, і шматки, що відлітали від стіни з-під зубила, періодично ляпалися туди. Сантехнік, вилізши на драбину-«стремянку», гатив зубилом у стіну. Асистент його, Штунда, мав два метри десять сантиметрів зросту за повної відсутності інтелекту в черепній коробці, тому стояв на власних двох і слухняно підтримував те, що мало зрештою відвалитись. Од картини побаченого у Хижняка «впала» щелепа.

— Е-е... Пилиповичу! Ви що робите?! Перепили учора? Це ж історична пам'ятка!

— Так одразу й перепив... Міцно сидить, с-сучка... Головний наказав.

— Головний? Костогриз?!

— А вашого друга доктора Цекало ще поки що не призначили. Хе-хе... Отже, Костогриз.

— Пилиповичу... — Хижняк змовницьки озирнувся. — Та обережніше! Поламасте! Чуєте, мені віддайте. Могорич нехайно. Вже несучи. Та обережно!

— Головний сказав — йому, — відрубав сантехнік. — Правда, Петре?

Штунда зрадів і схвально закивав головою.

— Пилиповичу!!! Та він уже поїхав!

— Помиляєтеся, докторе, — ніби нічого й не було, каламбурих майстер. — Не поїхав, а народився таким. Олігофренія називається. Так, Петре?

— Та я не про Штунду! — розізлився Хижняк. — Кажу вам, нема Костогриза. Кому віддаватимете? А до завтра взагалі забуде. Скажете — поламалася, викришилася. Ну! Пилиповичу... Ще прийдете до мене...

Видерши нарешті металеву табличку невідомо яких років, роботяга подув на неї і прочитав уголос чеканні літери:

Тут у 1812 році зупинявся відомий французький хірург Домінік Ларрей

— Ну, гаразд, докторе... Але якщо головний учепиться, повертає назад. А могорич так і лишається. Петре, я правильно кажу?

Той, хто збирав недоїдки з відділень, періодично виконуючи різноманітну фізичну працю, схвально закивав головою.

— Дякую за підтримку, Петре, — задоволено мовив Хижняк, сховавши цінність під халат, після чого посунув сходами догори.

Десята палата, розрахована на двох пацієнтів, уже більше тижня була заповнена лише наполовину. Молода тендітна жінка з апаратом Ілізарова на нозі та побитою головою обридло дивилась у стелю, переминаючи в пальцях скручену паперову серветку. Щерба, великий та незграбний, у розстібнутому халаті «заїхав» до маленького простору палати, несучи милиці.

— Як ви, Галинко? Перестало?

— Так, дякую. А це що?

— Це для вас. Від мене особисто. Тепер великий дефіцит. Усі порозтягали слабі. Знаєте, йде додому — бере зі собою. А щоби повернути... Пора вам на ноги ставати. Спочатку з ними, а за якийсь місяць-півтора...

— Місяць?! — Галя всілася на ліжку. — Ви жартуєте?

Сівши поруч, лікар узяв її за руку.

— Ну, що таке місяць? Я б вас тут і на два залишив. Ні, звичайно, видужуйте швидше, але... — його величезна мармиза червоніла густо й рішуче. — А це також вам. Вітаміни для тих, хто одужує. Наше, нижньороздольське. І навіть із мого саду.

— Ну, ви знову... — похитала головою вона. — Це я маю вам коньяки та цукерки нести, якщо вже на те пішло.

— Що ви! — обурився лікар. — Я б навіть і не взяв. Ні, люблю, коли пацієнти дякують, але зараз не той випадок. З вами по-іншому. До речі, я й не вживаю. Ну, майже. А міг би взагалі відмовитися.

— Ну, то ви молодець, — мляво засміялася Галина.

— Особливо, якби це комусь не подобалося, — вів своєї Щерба. — Ну, ви розумієте. Жінки не люблять пияків. Я б тоді узагалі до пляшки не заглядав.

До палати зазирнула медсестра Женя. Її «мишачі» риси скривилися помітно лише для пацієнтки, а невдоволений голос промовив:

— Андрію Івановичу, будь ласка у дванадцяту до Матвійчучки.

— Іду, — не обертаючись, буркнув лікар.

Та обличчя медсестри не ховалося.

— Це терміново. У неї пов'язка дуже змочка. І болить.

— Я ж сказав — іду! До крамниці менше треба бігати, тоді не промокати. Беріть до перев'язувальної.

Атмосфера приємності розладилася. На обличчі лікаря всілося розчарування.

— Ну ось... Шкода, треба йти. Якщо чесно, мені навіть поговорити ні з ким. А потреба є й у такого, як я, — він знову обережно торкнувся руки своєї пацієнтки. — Так іноді потрібно, щоб тебе хоча б вислухали! На жаль, нема кому.

— Так уже й нема! — засміялася Галина. — Он, бачили, як медсестри на вас лупляться? Оця б точно вислухала, можете мені повірити. І не лише.

— Хто, Женья?! — у нього мало не відібрало мову. — Оця миша в халаті! Хоча, так, звичайно. Ви гадаєте, що це якраз для мене. На більше не заслуговую.

— Андрію Івановичу! — вигукнула вона. — Я ж зовсім не хотіла... Ну, що ви...

Відпустивши її руку, Щерба зачинив двері з того боку і посунув до перев'язувальної. День збирався скінчитися невесело. Додому йти не хотілося. Пацієнтка з десятої палати вперто стояла перед очима, що б не робив. Розраховувати на подібне божевілля у таких роках важко. Тому ситуація застала зненацька, й він уже не сподівався оговтатися.

Дві ручки натхненно шкребли по «чорному» папері, намагаючись обігнати одна одну, і з-під пера обох майбутніх світил виходили безпрецедентні, як уся вітчизняна медицина, творіння. Щерба з опущеною головою промайнув у отворі незачинених дверей.

— Шефа вашого нема? — Ліда боязко зазирнула до них. — Ну, ви даєте, шановні...

— А ти що, шефа боїшся? — скривився Цекало. — Він тебе любить більше, як нас обох. Взагалі обожнює. Щодня Ромка підганяє, боїться, щоб ти від нього кудись не втекла.

— У тім-то й справа, — підняв голову Хижняк. — Гаврилівна приревнує — кранти. Маскою задушить.

— Ви не будьте такими розумними, — порадила дівчина. — Я щойно з прийомної головної. Вони з вашим Гайдою на високих тонах розмовляють. Про якогось Огура. І, здається, про вас також.

Друзі мовчки презирнулися.

— Огура? Це той, хто помер тиждень тому. Після «ножового».

— А ми до чого?.. — не зрозумів Цекало. — Шеф сам його лікував. Ми там не особливо причетні.

— На, забери до себе про всяк випадок, — Хижняк простягнув їй табличку, що лежала у пакеті поруч.

— Що це? — не зрозуміла вона.

— Пачка цукерок од вдячних пацієнтів. Потім заберу.

— А чому така важелезна?

Очі Ліди стали ще більшими, щойно зазирнула в пакет.

— Ви що, з розуму посходили? Не всі удома?! Ви хоч розумієте...

Та гнівна тирада хижнякової нареченої була перервана появою завідувача відділом хірургії:

— Що, молодь? Ми ще толком за це не пили, а вже сімейні сцени?

Схопивши пакет, Ліда прожогом вискочила за двері.

— От і я їм те саме кажу, — підтримав Цекало. — А що далі буде?

— Значить так, орли, — зовсім з іншими інтонаціями перервав його Гайда. — Оце, що було сьогодні... п'ять хвилин тому... Я вислуховую через вас востаннє.

— Миколо Петровичу!

— Цить! Слова ніхто не давав. Ну, я також за юних років ідіотом був, але в мене хоч трохи голова варила! Та й ваші ніби не зовсім дефективні, коли справа медицини стосується. А щодо інших питань...

— Миколо Петровичу!

— Цить, я сказав! Операція через півтори години. Можете, звичайно, отак у халатах, але я б радив набути мирського вигляду. Відра в руки — і на колонку до Сюрпіти. Ємності заповнити. Через вас відділення добу без води! Її аж до завтра ладитимуть. А ви як думали?!

— Саме так і думали, — зітхнув Хижняк.

— І щоб акція ця відбувалася без допомоги родичів хворих і санітарок. Інакше ноги вашої в операційній не буде.

Обоє мовчки сопіли, а Гайда нарешті заспокоївся.

— Гаразд, для таких орлів це двадцять хвилин од сили. Потім ти, Ігоре, контролюватимеш, щоби слабому добре шлунок відмили, а ти, Романе, зготуй зонда. Все. Я на годину. Мушу дещо з'ясувати. Скарга на нас написана. В основному на мене. Що Огура ми недбало лікували. Тому й помер. Читав я цей шедевр — волосся стає дибки. Ось.

Ксерокопія лягла на стіл, і обидвоє молодих лікарів, компетентних у таких справах поки що значно менше, ніж у медицині загалом, почали поїдати рядки очима.

— Маячня... — нарешті мовив Хижняк. — Повна маячня. Не можу повірити, що вони це написали. Ну, мама загиблого стара. Розумію, їй дали, вона «хрестик» поставила. А сестра? Вона ж не повністю дебільна? Вони ж бачили, що брата її до останнього рятували? Чого тільки не робили, кого не кликали. Двічі обласних залучали.

— Кров самі здавали, як консервована закінчилась! — обурено вигукнув Цекало. — Я здавав! А вони тепер — «до палати не заходили».

— Ну, ось так... — розвів руками Гайда. — Народ наш непередбачуваний. Поки що я нічого не розумію. А чому так пізно? Може, хто що шепнув їм, скажімо, про результати розтину. Якісь недоброзичливці. Я вже думав. Але ж розтин повністю підтвердив

усі наші діагнози?

— От про недоброзичливців добре ви сказали, — підхопив Хижняк. — Читали, як написано, в яких виразах? У тої Гані, сестри померлого, «мозгів» на таке не вистачить. Вона все життя свиней годує і картоплю копає. Й у кожному слові дві помилки робить. Юрист писав. Фрази он які...

— А це розумна думка.

Двері зачинилися.

— Пузир є? — запитав Хижняк.

— Звісно.

• • •

Далі — у повній книжці «Шпиталь: роман».
nashaknyga.com.ua